

Радни материјал 4: Пет основних облика подучавања и учења

Ових пет методичких приступа описују, на неки начин, пет идеалних типова оквира за интеракцију између наставника и ученика. Сваки од тих приступа дозвољава, или захтева, да наставници и ученици реагују и сарађују једни са другима на различите начине.

Распоређени су на скали која започиње класичним обликом наставе где је наставник у средишту (директно подучавање), а наставља се облицима подучавања који су све израженије усмерени на ученике.

Не тврдимо да би приступе где су наставници у средишту требало у потпуности заменити приступима са учеником у средишту. Напротив, хтели бисмо да укажемо да те облике треба комбиновати и да би, дугорочно, требало прелазити на облике учења и подучавања који су више усмерени на ученике.

Неупућени посматрач би могао стећи утисак да настава усмерена на ученика значи све мање рада за наставника. Ипак, није тако. Улога наставника се мења, као што ћемо детаљно објаснити, али помера се са директне активности у учioniци на пажљиво припремање, помагање и надгледање и могло би се рећи и да се у том процесу она проширује, а не умањује.

Ученици, који треба да науче како да уче, би у идеалним условима требало да имају подршку свих својих наставника из свих предмета. За овако велики подухват није довољно да се, на пример, тек понеки пројекат уврсти у методичку монотонију непрекидног понављања „директног подучавања”, где су ученици осуђени на учење напамет.

Основни облици учења и подучавања који су овде приказани јесу:

- директно подучавање;
- учење кроз истраживање уз усмеравање (дискусија у одељењу);
- отворено учење, "проширене форме учења";
- индивидуално и индивидуализовано подучавање;
- учење кроз пројекте.

Облик учења и подучавања	Активности	Карактеристике
Директно подучавање	Приповедање, описивање, предавање, читање пред разредом, извештаји, излагање, показивање, представљање, подучавање кроз примере, демонстрирање	<ul style="list-style-type: none"> – Наставник може директно поучавати наставно градиво, зависно од ситуације на часу, а реакције ученика су непосредно видљиве. – Сви ученици треба да постигну исти циљ – у истом временском периоду, истом простору и окружењу, истом методом и истим средствима. – Претходно одређено наставно градиво се преноси ученицима без њиховог учешћа.
Учење кроз истраживање уз усмеравање (дискусија у одељењу)	Дијалог, питања, импулси, подстицаји, усмеравање, подршка	<ul style="list-style-type: none"> – Интеракција излагања и подстицаја од стране наставника и доприноса ученика.

<p>Отворено учење, "проширене форме учења" (седмични план, радионица итд.)</p>	<p>Наставник: савет, посредовање, подршка</p> <p>Ученици: одабир, планирање, постављање питања, откривање, истраживање, скицирање, дизајнирање, анализирање, размишљање, провера, контрола</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Ученици могу учествовати у доношењу одлука. – Интересовања, потребе и иницијативе ученика су високо на листи приоритета. – Наставно окружење подстиче ученичке активности (флексибилна подела учионице и простора, велика разноликост наставних материјала, кутак за експериментисање, сликање, итд.). – Отворена организација наставног амбијента. – Ученицима је понуђен широк распон тема и материјала. – Укључени су ваннаставни оквири. – Слободан избор наставних активности. – Индивидуални рад, рад у пару или у групама. – Отворено учење укључује самоопредељење, личну одговорност и иницијативу, истраживање, спонтаност, усмереност на контекст.
<p>Индивидуално /индивидуализовано подучавање</p>	<p>Наставник: дијагноза, усмеравање, давање упутстава, подршка, савет, информисање, проверавање, надгледање, мотивација</p> <p>Ученици: одабир, модификовање и развој програма рада, читање, напредовање, проверу и вредновање</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Оквир учења и подучавања је усклађен са потребама ученика (на основу њиховог предзнања, способности (вештина и талената), интересовања, друштвеног и породичног порекла, итд.). – Оптимално прилагођавање свих елемената процеса учења потребама и способностима ученика појединачно, што значи захтева, циљева, процедура, метода, времена, медија и средстава (мултидимензионална спецификација). – Дидактички материјали, употреба медија (компјутер, софтвер за учење, видео снимци, радни листови, макете, слике, уџбеници, итд.). – Индивидуално подучавање подстиче ефикасност, економичну расподелу времена и труда, систематичан приступ, самосталност и личну одговорност. (Не практикује се у домену социјалних компетенција)

<p>Учење кроз пројекте</p>	<p>Наставник: посредовање, праћење, савети, подстицање, подршка, организација, координисање</p> <p>Ученици: постављање циљева, сарадња, планирање, дискутовање, узајамни споразум, сакупљање података и информација, постављање питања, примена, проучавање, експерименти, тестови, модификовање, дизајн, креативност, производња, провера, вредновање</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Заједничка интересовања, преокупације и циљеви ученика су кључни у одабиру теме, приступа и задатака. – Полазна тачка је (сложени) аутентични проблем из стварног живота, кавим га ученици доживљавају. – Приоритет је постизање резултата и интердисциплинарни приступ. – Ученици се подстичу да примењују сопствена искуства, учење је повезано са праксом у стварном животу. – Дугорочни подухват који се одвија кроз типичан редослед етапа и фаза (иницијатива – процена интересовања и потреба – постављање циљева – утврђивање ограничења, односно изостављање циљева које је немогуће постићи – нацрт пројекта; планирање – коначан распоред; извршење; преглед и предвиђање предстојећих активности после пројекта, проверавање и усавршавање, вредновање). – Расподела задатака: индивидуални рад, рад у пару, у малим и великим групама; сарадња. – Ученици посећују локације ван школе, и саветују се са родитељима и/или стручњацима. – Рад на пројекту подстиче самосталност и учење откривањем, лично и практично искуство и друштвену интеракцију. – Настава подстиче ученике да активно делују.
-----------------------------------	--	--